

**ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA PRŮZKUMU K PROJEKTU
„BARMA VZDÁLENÁ I BLÍZKÁ“**

**Tereza Blahoutová
Martina Haltufová**

červen 2010

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

Obsah

I. Úvod.....	2
I.1 Respondenti	2
II. Obecná zjištění druhé vlny výzkumného šetření	3
II.1 Sekce A	3
II.2 Sekce B.....	6
II.3 Sekce C.....	10
III. Porovnání výsledků první a druhé vlny sběru dat aneb úspěšnost projektu.....	12
III.1 Změny v kontaktu	12
III.2 Změny v postojích	12
III.3 Změny ve znalostech	13
III.4 Dílčí shrnutí	13
IV. Závěr	14

I. Úvod

Tato výzkumná zpráva vznikla v rámci projektu „Barma vzdálená i blízká“, který byl pořádán Barmským centrem Praha (BCP) v období července 2009 až června 2010. Projekt byl zaměřen především na skupinu barmských uprchlíků, kteří byli v rámci vládního programu ČR přesídleni do několika našich obcí. Jeho cílem bylo usnadnění jejich integrace do české společnosti a také zvýšení obecného povědomí o Barmě a situaci v ní.

Jako hodnoticí nástroj tohoto projektu byl zvolen orientační průzkum veřejného mínění Čechů na začátku (tedy na podzim 2009) a na konci projektu (jaro 2010). V rámci první vlny sběru vznikla průběžná zpráva zaměřená především na popis stavu postojů a vědomostí, zatímco závěrečná zpráva obsahuje vedle popisné části také část porovnávací. V té se budeme věnovat změnám mezi jednotlivými sběry dat.

I.1 Respondenti

Druhá vlna sběru dat proběhla v květnu a červnu 2010 ve čtyřech lokalitách, kde v dané době žily rodiny přesídlených uprchlíků a kde proběhla během ročního působení projektu informační kampaň (nutno podotknout, že dané rodiny žijí i v jiných městech a že informační kampaň měla řadu podob, některé se odehrály v jiných lokalitách či na vyšší úrovni krajů či státu). Jedná se o obce Vsetín, Nové Město na Moravě, Hluk a Černá Hora, v každé bylo osloveno kolem 25 respondentů, celkově 102 osob z toho 58 % žen a 42 % mužů.

Nejmladšímu respondentovi bylo 16 let a nejstaršímu 80 let. Průměrný věk byl 41 let. Pro analytickou práci jsme použili rozdělení do věkových kategorií 29 a méně let, 30 – 49 let, 50 – 69 let a 70 a více let. V rámci tohoto rozdělení jsou první tři skupiny zastoupeny rovnoměrně (32 %) a čtvrtá skupina zahrnuje 3 % respondentů.

Zahrnuty jsou všechny vzdělanostní skupiny od základního po vysokoškolské. Nejvíce je respondentů se středoškolským vzděláním a nejméně se základním. Z pohledu náboženství není 57 % respondentů žádného náboženského vyznání.

Oproti této druhé vlně sběru přidáváme několik charakteristik první vlny. V ní jsme sebrali 134 dotazníků, dle pohlaví byl vzorek rozložen stejně, jako uvádí Český statistický úřad (viz níže). Věkové rozmezí bylo posunuto v hranicích 18 až 89 let a průměrný věk byl 43 let. V tomto vzorku 69 % respondentů nebylo jakéhokoliv náboženského vyznání. V demografických charakteristikách se tedy vzorky respondentů částečně liší, jak ale můžeme vidět, rozdílly jsou spíše marginální.

Pro srovnání údajů uvádíme některá čísla dle Českého statistického úřadu. V populaci ČR je 49 % mužů a 51 % žen, v roce 2008 byl průměrný věk české populace 40,5 let. Bez vyznání bylo v roce 2001 59 % obyvatel.

Podoba dotazníku v první a druhé vlně se lišila některými otázkami, proto srovnání odpovědí respondentů na začátku a konci projektu neuvádíme u všech otázek.

II. Obecná zjištění druhé vlny výzkumného šetření

II.1 Sekce A

Sekce A dotazníku obsahovala otázky mapující povědomí respondentů obecně o cizincích v ČR a také otázku zaměřenou na vztah majoritní populace k nově příchozím.

Otázka A1: Pokud je řeč o cizincích v České republice, které skupiny se Vám vybaví?

Ptáme-li se na cizince v ČR, respondentům se nejčastěji vybaví Vietnamci (30,6 %) a Ukrajinci (26,7 %). Tyto dvě kategorie cizinců byly respondenty nejčastěji zmiňovány také během první vlny dotazování (19,2 %, resp. 23,8 %). Na rozdíl od první vlny šetření však několik respondentů explicitně jmenovalo Barmánce. V kategorii jiná národnost se objevily národnosti asijské (Thajci, Kyrgyzové), evropské (Angličané, Rakušané, Irové) i africké.

Tabulka 1: Národnost cizinců v ČR

Národnost	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Romové	11	5,3
Ukrajinci	55	26,7
Slováci	20	9,7
Vietnamci	63	30,6
Rusové	18	8,7
Poláci	6	2,9
Němci	6	2,9
Mongolové	4	1,9
Číňané	4	1,9
Barmánci	4	1,9
Jiná národnost	15	7,3
Celkem	206*	100,00

*Respondenti ve svých odpovědích uváděli více než jednu národnost. Proto absolutní četnost odpovědí na tuto otázku převyšuje celkový počet respondentů v našem výzkumu (102).

Otázka A2: Jaký je podle Vašeho názoru nejčastější účel pobytu lidí z jiných zemí v České republice?

Největší část respondentů se domnívá, že lidé z jiných zemí do ČR přicházejí z důvodů ekonomických: za účelem zaměstnání nebo podnikání (66,2 %). Dále respondenti jmenovali mezi účely pobytu cizinců v ČR udělení azylu (20,5 %), studium (9,9 %) a sloučení s rodinou (3,3 %). Příchod cizinců do ČR z důvodu žádosti o mezinárodní ochranu respondenti v druhé vlně dotazování uváděli výrazně častěji než během první vlny šetření (20,5 % vs. 7,6 %). Můžeme z toho usuzovat na vyšší míru povědomí respondentů o existenci žadatelů o azyl v ČR, které se projevilo zejména v odpovědi na otázku B1, kdy významná část respondentů správně uvedla účel pobytu Barmánců v ČR (tedy udělení azylu).

Tabulka 2: Účel pobytu cizinců v ČR

Účel pobytu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Zaměstnání	80	53,0
Sloučení s rodinou	5	3,3
Podnikání	20	13,2
Studium	15	9,9
Udělení politického azylu	31	20,5
Celkem	151*	100,0

*Respondenti ve svých odpovědích uváděli více než jeden účel pobytu cizinců v ČR. Proto absolutní četnost odpovědí na tuto otázku převyšuje celkový počet respondentů v našem výzkumu (102).

Otázka A3: Představte si, že jste v situaci uprchlíka. Jaké nároky by na Vás pravděpodobně byly kladeny, pokud byste se chtěl(a) začlenit do místní komunity?

Otázka A3 zjišťuje postoj respondenta ke vztahu majoritní populace a nově příchozího, který se snaží do většinové společnosti začlenit. Konkrétně se jedná o nároky, které majorita vůči nově příchozímu vznáší. Otázka A3 je zaměřena hypoteticky na situaci, v níž by respondent sám byl v pozici uprchlíka. Naopak v otázce B10 je v pozici uprchlíka Barmánek a respondent jako reprezentant většinové populace definuje nároky na nově příchozího.

Tabulka 3: Indikace položky v otázce A3 o nárocích na uprchlíka obecně

	Označeno (%)	Neoznačeno (%)
Mít dobré vzdělání	23,8	76,2
Mít v dané zemi blízké příbuzné	10,9	89,1
Umět místní jazyk	78,2	21,8
Vyznávat většinové náboženství dané země	2,0	98,0
Mít pracovní kvalifikaci, kterou daná země potřebuje	34,7	65,3
Jiná podmínka	11,9	88,1

Respondenti měli možnost označit více položek, případně žádnou (druhá skupina není zahrnuta ve sloupci „neoznačeno“).

Podle respondentů je pro začlenění do cizí komunity zásadní zejména znalost místního jazyka (78,2 % respondentů). Po nově příchozím je obvykle požadována pracovní kvalifikace potřebná v dané zemi (34,7 %) a dobré vzdělání (23,8 %). Pro některé z respondentů (11,9 %) jsou ovšem důležité i další podmínky, které by měl příchozí naplňovat. Jsou to zejména chování v mezích zákona, slušnost, tolerance a snaha přizpůsobit se místním zvyklostem.

Požadavek znalosti místního jazyka uváděli stejnou měrou muži jako ženy, věřící i nevěřící a také respondenti napříč věkovými kategoriemi. Zajímavá je souvislost mezi nejvyšším dosaženým vzděláním respondenta a důrazem na znalost místního jazyka při začleňování do nové společnosti. Zatímco požadavek znalosti jazyka uvedlo 42,9 % respondentů se základním vzděláním, v kategorii vysokoškoláků to bylo až 96,9 %. Stejnou souvislost nalezneme také u položky pracovní kvalifikace. Čím vyššího vzdělání respondent dosáhl, tím zásadnější podle něj je pracovní kvalifikace pro začlenění do nové komunity.

Shrnutí

Povědomí respondentů o cizincích v ČR se ukázalo jako vysoké. Respondenti správně určili nejčastěji zastoupené skupiny cizinců v ČR: Ukrajince, Slováky, Vietnamce a Rusy. Poněkud podcenili snad jen Poláky, kteří patří k páté nejpočetnější skupině cizinců v ČR¹. Respondenti jsou přesvědčeni, že charakter migrace do České republiky odpovídá zejména migraci pracovní. Zaměstnání a podnikání jako účel pobytu cizinců v ČR uvedly dvě třetiny respondentů. Ve srovnání s první vlnou dotazování jsme zaznamenali nárůst počtu odpovědí udávajících mezi účely pobytu cizinců v ČR žádost o mezinárodní ochranu (20,5 % respondentů v druhé vlně dotazování vs. 7,6 % respondentů v první vlně dotazování). Tento fakt můžeme interpretovat jako zvyšující se obeznámenost respondentů s institutem azylu jako takového. Respondenti jsou schopni odlišit migranty ekonomické od azylantů, mezi něž patří také Barmánci.

Většina respondentů se upřímně vylekala otázkou A3, v níž si měli sami sebe představit v situaci uprchlíka. Významná část respondentů se domnívá, že pro své začlenění do cizí komunity by museli zejména ovládat místní jazyk a také disponovat pracovní kvalifikací, kterou lze v cizí zemi uplatnit.

---

¹ Vycházíme z dat ČSÚ o počtu cizinců v ČR k 31.5.2010.

II.2 Sekce B

Druhá část dotazníku byla věnována informovanosti respondentů o přítomnosti uprchlíků, jejich míře interakce a obecným postojům respondentů k barmským uprchlíkům.

Otázka B1: Jaký je podle Vašeho názoru účel pobytu lidí z Barmy v České republice?

Respondenti měli u této otázky na výběr ze stejných možností jako u otázky A2. Oproti ní ale nejsou nejčastějším účelem ekonomické důvody, ale získání azylu. Tato varianta byla vybrána 67,6 % respondentů, následována 12,7 % těch, kteří vybrali jako hlavní účel zaměstnání. K variantě azylu se více přikláněli lidé s náboženským vyznáním.

Tabulka 4: Účel pobytu lidí z Barmy.

Účel pobytu lidí z Barmy	Označeno (%)
Zaměstnání	12,7
Sloučení s rodinou	2,0
Podnikání	1,0
Studium	1,0
Udělení politického azylu	67,6
Neví	15,7

Otázka B2: Věděl(a) jste, že do Vašeho města se přestěhovali lidé z Barmy?

Kladně na otázku B2 odpovědělo 57,8 % respondentů. Mezi nimi byli především obyvatelé Hluku následovaní obyvateli Černé Hory, pak Nového Města a nejméně lidé ze Vsetína. Ženy se tuto informaci dozvěděly v 62,7 %, zatímco muži v 51,2 %. Nejlépe informovanou věkovou skupinou pak byla 50 až 69 let.

Podotázka B2a: Můžete mi prosím říct, kde jste se tuto informaci dozvěděl(a)?

Podotázka B2b: Jak jste reagoval(a) na informaci, že ve Vašem městě budou žít lidé z Barmy?

Z těch, kteří o přítomnosti Barmánců věděli, 50,9 % se tuto informaci dozvědělo z obecního úřadu, 26,4 % od známých a 11,3 % z informačních akcí pořádaných obcí nebo neziskovou organizací BCP.

Reakci na informaci o usídlení barmských uprchlíků lze považovat za neutrální či pozitivní u 98,3 % respondentů. Nesouhlas explicitně vyjádřila pouze jedna respondentka. Ženy také více reagovaly spíše neutrálně než pozitivně (61,1 % žen oproti 45,5 % mužů). Obavy panují především z jazykové bariéry, většina respondentů věří, že pokud barmští uprchlíci budou žít v mezích zákona a budou se snažit být prospěšní (pracovat), není důvod jim v žití v ČR bránit.

Otázka B3: Jak hodnotíte množství dostupných informací o barmských uprchlících?

Mezi dotazovanými nebyl žádný respondent, který by si myslel, že informací je až příliš a je jimi přehlcen. Naopak 69,6 % respondentů stále touží dozvědět se více, zatímco 24,5 % ostatních má informací přiměřeně a 5,9 % se nedokázalo k otázce vyjádřit.

Otázka B4: Setkal(a) jste se již s těmito lidmi pocházejícími z Barmy?

Otázka B5: Máte mezi nimi nějaké přátele?

Otázka B6: Máte v práci nějaké kolegy, kteří se do České republiky přistěhovali z Barmy?

V této sekvenci otázek můžeme sledovat postupný pokles. Zatímco na úrovni setkávání 31,7 % dotázaných se s Barmánci vídá často nebo je alespoň několikrát potkala, pouhá 3 % má mezi nimi přátele a žádný z oslovených nemá v práci kolegu s barmskými kořeny. S uprchlíky se častěji setkávají ženy (33,9 % oproti 28,6 % mužů), lidé z věkové kategorie 50 – 69 let (48,5 %) a s náboženským vyznáním (37,2 %).

Otázka B7: Řekněte mi prosím, jaká pravidla by podle Vašeho názoru měl dodržovat člověk pocházející z Barmy žijící ve Vašem sousedství.

Respondenti měli u této otázky na výběr z variant, které jsou uvedeny níže v tabulce č. 5. Nejčastějším požadavkem bylo přijmout způsob života v ČR, který označilo 62 % respondentů. Následují požadavky udržování pořádku v domě a okolí (50 %) a dodržování klidu v domě a okolí (43 %). 6 respondentů se domnívá, že by na barmské uprchlíky neměly být kladeny vůbec žádné požadavky. Jeden z požadavků byl vybrán 44,1 % dotazovaných, počet požadavků pak výrazně klesá a lze tedy říci, že respondenti nebyli na uprchlíky příliš nároční. Míra požadavků obecně roste se stupněm vzdělání a náboženským vyznáním.

Nejvíce zastoupenou skupinou, která vyžadovala přijetí způsobu života v ČR, byli lidé náboženského vyznání (73,8 % oproti 54,4 %), ženy (63,8 % oproti 59,5 %) a lidé ve věku 50 – 69 let. Tuto možnost nevybral žádný z respondentů starší 70 let, 56,3 % lidí mladších 29 let a 59,4 % ve věku 30 až 49 let.

Mezi podmínkami, které nebyly součástí předem daných variant, respondenti zmiňovali především dodržování zákonů, nezneužívání českého sociálního systému a slušné vystupování bez zásahů do života druhých.

Tabulka 5: Indikace položky v otázce B7 o pravidlech při soužití barmských uprchlíků se starousedlíky v jednom sousedství.

	Označeno (%)	Neoznačeno (%)
Udržovat pořádek v domě a okolí	50	50
Dodržovat klid v domě a okolí	43	57
Zdravit sousedy	15	85
Vypomáhat sousedům	6	94
Přijmout způsob života v České republice	62	38
Dovolit svým dětem hrát si s českými dětmi	22	78
Nezasahovat do vzhledu okolí	5	95
Jiná podmínka	16	84

Respondenti měli možnost označit více položek, případně žádnou (druhá skupina není zahrnuta ve sloupci „neoznačeno“).

Otázka B8: Představte si, že jste v situaci, kdy se rozhodujete pouze sám(a) za sebe, bez ohledu na mínění Vašich rodičů nebo Vašeho okolí. Jak byste vycházel(a) s člověkem z Barmy?

Varianty této odpovědi vytvářely stupnici „občan ČR – spolupracovník – soused – přítel – životní partner“, v odpovědích však mohla být kontinuita stupnice přerušena. Nejčastější

variantou (34,3 %) byla možnost soužití na všech úrovních kromě životního partnera. Mnoho respondentů to vysvětlovalo především tím, že již životního partnera mají. Celkem 26,5 % dotázaných nemělo problém přijmout za reálnou i tuto možnost životního partnera a označilo všechny stupně soužití. Pokud byla kontinuita narušena, bylo to nejčastěji na úrovni kolegy v práci (tito respondenti naopak neměli problém s přijetím barmského uprchlíka jako souseda – 10,8 %, či dokonce jako přítele – 2 %). Za přítele si barmského uprchlíka dokáže představit 64,7 %. Přijmout barmského uprchlíka za životního partnera si dovedou představit především lidé se základním vzděláním (42,9 % z nich) a ve věkové kategorii 30 – 49 let (36,4 %). Mezi pohlavími je označení této položky rovnoměrné.

Otázka B9: Bylo by podle Vašeho názoru žádoucí, aby se Barmánci zapojovali do veřejného života ve Vašem městě?

Podotázka B9a: Jakou formou by se podle Vašeho názoru Barmánci mohli zapojit do života ve Vaší obci?

Veřejný život uprchlíků je podporován 76,7 % respondentů a to především formou spolupřádání kulturních akcí. Dalšími variantami, jak by se barmští uprchlíci mohli dle názoru respondentů zapojit, byly účast na jednáních zastupitelstva či na bohoslužbách, ale také veřejně prospěšnou a dobrovolnou prací například formou zkrášlování okolí či vedením zájmových kroužků a poskytováním informací o Barmě, barmské kultuře či procesu udělení azylu. Nicméně 15,7 % respondentů se ke konkrétní podobě zapojení nevyjádřilo.

Otázka B10: Řekněte mi prosím, jaké podmínky by podle Vašeho názoru měl splňovat člověk pocházející z Barmy, aby mu bylo umožněno přesídlit do České republiky.

Jak již bylo zmíněno v sekci A, otázky A3 a B10 nabízejí zajímavé srovnání názoru respondentů na požadavky majority vůči nově přichozímu, kterým jsou hypoteticky sami respondenti (v otázce A3), nebo Barmánci (v otázce B10).

Tabulka 6: Indikace položky v otázce B10 o nárocích na barmského uprchlíka přesídleného do ČR

	Označeno (%)	Neoznačeno (%)
Mít dobré vzdělání	19,1	80,9
Mít v dané zemi blízké příbuzné	4,3	95,7
Umět místní jazyk	59,6	40,4
Vyznávat většinové náboženství dané země	1,0	99,0
Mít pracovní kvalifikaci, kterou daná země potřebuje	42,6	57,4
Jiná podmínka	14,9	85,1

Respondenti měli možnost označit více položek, případně žádnou (druhá skupina není zahrnuta ve sloupci „neoznačeno“).

Respondenti uváděli požadavek znalosti místního jazyka častěji v případě, že by sami byli v pozici uprchlíka (78,2 %), než jako požadavek na barmské uprchlíky (59,6 %). Po Barmáncích by naopak ve vyšší míře požadovali pracovní kvalifikaci (42,6 %) než v případě svého příchodu do cizí země (34,7 %). Požadavek dobrého vzdělání zdůrazňovali respondenti s vyšším stupněm dosaženého vzdělání. Mezi jinými podmínkami, které by měl splňovat člověk pocházející z Barmy, respondenti uváděli slušnost a pracovitost, snahu začlenit se.

Otázka B11: Barmským uprchlíkům bylo v ČR uděleno povolení k trvalému pobytu. Tento právní status jim zaručuje podobná práva jako občanům ČR (např. právo čerpat sociální dávky). Názory na povinnosti státu vůči uprchlíkům se však různí. Domníváte se, že by měla být tíživá situace Barmánců kompenzována nadstandardní péčí státu, příp. komunity?

Otázka B11a: Můžete mi prosím říci, jakou nadstandardní péči máte na mysli?

Souhlas s eventuálním poskytnutím nadstandardní péče Barmáncům projevilo 34 % respondentů, zatímco 66 % z nich tuto možnost odmítá. Svě „NE“ s nadstandardní péčí státu či komunity určenou Barmáncům vyjádřili více muži než ženy (75,6 % vs. 58,5 %). Postoj respondentů v této otázce nebyl v korelaci s jejich náboženským vyznáním ani věkem. Co se týče kategorií respondentů z hlediska nejvyššího dosaženého vzdělání, nadstandardní pomoc Barmáncům odmítají zejména lidé se středním vzděláním s výučním listem (81,3 % z nich), následováni vysokoškoláky (67,7 %), lidmi se základním vzděláním (57,1 %) a středoškoláky s maturitou (55,9 %).

Respondenti, kteří se vyjádřili pro nadstandardní péči určenou Barmáncům, volili nejčastěji jako formu pomoci pomoc se zprostředkováním práce pro Barmánce; zajištění bytu; finanční pomoc (zejm. formou sociálních dávek). Z úst respondentů však zazněly i konkrétní návrhy, jak Barmáncům nelehkou situaci v novém prostředí usnadnit. Např. zajištěním jazykových kurzů, pomocí při jejich vzdělávání, poskytnutím poradenství s praktickými problémy (ovládání domácích spotřebičů, návštěva lékaře), zajištěním rekvalifikačních kurzů, nabídkou volnočasových aktivit a zprostředkováním kontaktu s českým obyvatelstvem.

Shrnutí

Oslovení obyvatelé vybraných obcí v poměrně vysoké míře oddělují barmské uprchlíky od ekonomických migrantů a přiřazují jim status politických azylantů. Více jak polovina ví, že v jejich obci žije právě taková rodina a jedna třetina se s nimi již někdy setkala. Informace získali především informačními kanály z obecního úřadu, od známých, ale řada z nich získala také informace prostřednictvím akce pořádané BCP. Větší míře informací se většina z nich nebrání, rádi by se dozvěděli více. Přestože respondenti vyjádřili potenciální možnost navázání přátelských, či dokonce partnerských vztahů s barmskými uprchlíky a jejich usídlení v obci přivítali neutrálně či pozitivně a považují za vhodné, aby se uprchlíci zapojili do veřejného života obce, reálně jen velmi malá část z nich má přátele v barmské rodině. Mezi nejčastější požadavky na nově příchozí respondenti uváděli přijetí způsobu života v ČR a ohled na pořádek a klid v domě a okolí. Barmáncům by podle respondentů mělo být umožněno přesídlit do ČR, pokud ovládají český jazyk a mají pracovní kvalifikaci, kterou v ČR využije. Dvě třetiny respondentů jsou přesvědčeny, že Barmáncům by neměla být poskytována nadstandardní péče. Ti, kteří nadstandardní péči určenou Barmáncům schvalují, přicházejí s konkrétními návrhy, jak Barmáncům situaci v ČR ulehčit.

II.3 Sekce C

Závěrečná sekce dotazníku obsahuje otázky zjišťující informovanost respondentů o státě Barma, odkud uprchlíci pocházejí.

Otázka C1: Kam byste zeměpisně zařadil(a) Barmu? Prosím jmenujte státy sousedící s Barmou.

Zeměpisnou polohu Barmy dokázaly (více nebo méně přesně) určit tři čtvrtiny respondentů. Znalost respondentů v této oblasti se zvýšila oproti první vlně dotazování, v níž své znalosti z geografie prokázalo jen 66 %, a zbývající třetina respondentů polohu Barmy určit nedokázala.

Tabulka 7: Zeměpisné určení Barmy

	Relativní četnost (%)
Přesné určení sousedních států	9,0
Alespoň jeden sousední stát	21,0
Jihovýchodní Asie, určeno blíže	11,0
Jihovýchodní Asie, neurčen žádný sousední stát	14,0
Asie	20,0
Žádné/špatné zeměpisné určení	25,0
Celkem	100,0

Barmu by na mapě dokázalo najít 96,9 % dotázaných vysokoškoláků, 75,7 % středoškoláků s maturitou, 64,7 % středoškoláků s výučním listem a 28,6 % lidí se základním vzděláním.

Otázka C2: Jak velká je Barma v porovnání s Českou republikou (měřeno počtem obyvatel)?

65,3 % respondentů správně určilo (či odhadlo), že Barma je lidnatějším státem než Česká republika. 23,2 % respondentů se domnívalo, že v Barmě žije méně obyvatel než v ČR, a 11,5 % uvedlo, že oba státy jsou zhruba stejně velké měřeno počtem obyvatel. Také odpovědi na tuto otázku korelovaly s nejvyšším dosaženým vzděláním respondentů. Mezi těmi, kteří zvolili správnou odpověď „má více obyvatel než ČR“, bychom našli 45,6 % vysokoškolsky vzdělaných lidí, 35,1 % lidí s maturitou, 17,5 % lidí s výučním listem a 1,8 % lidí se základním vzděláním.

Otázka C3: Říká Vám něco pojem Myanmar? Můžete mi stručně říci, o co se jedná?

Tato otázka byla pro respondenty obtížná. 82,3 % z nich odpověď neznalo, 2 % odpověděla špatně a pouhých 15,7 % vědělo, že se jedná o současný název Barmy dle vládnoucího vojenského režimu. Ačkoli se může jevit neznalost respondentů vysoká, ve srovnání s první vlnou dotazování znalo správnou odpověď o 11,2 % více, což značí zvyšující se informovanost respondentů o Barmě.

Otázka C4: Kolika jazyky se podle Vás mluví v Barmě?

Vzhledem k etnické rozmanitosti Barmy je počet jazyků, kterými se obyvatelé tohoto státu vzájemně dorozumívají, neobvykle vysoký. Pouze 10,8 % respondentů znalo správnou odpověď „více než stem jazyků“. Ostatní respondenti se snažili počet jazyků v Barmě odhadnout a 38,2 % z nich se přiklonilo k odpovědi „méně než deseti“, 33,3 % zvolilo

odpověď „více než deseti a méně než padesáti“ a 7,8 % odpověď „více než padesáti a méně než stem“. 9,8 % respondentů přiznalo, že odpověď na otázku neví.

Otázka C5: Jaký politický systém bychom v současnosti našli v Barmě?

61,8 % respondentů bylo přesvědčeno, že v Barmě najdeme nějaký typ nedemokratického režimu, 31,4 % z nich dokázalo dokonce přesně určit, že se jedná o vojenskou juntou. Podíl odpovědi „nevím“ se oproti první vlně šetření výrazně snížil - z 67,9 % respondentů během první vlny dotazování na 35,3 % respondentů během druhé vlny dotazování.

Shrnutí

V sekci C respondenti projevili značně vyšší míru informovanosti, než tomu bylo během první vlny dotazování. Ve všech pěti otázkách můžeme konstatovat nárůst počtu správných odpovědí. U otázky C1 zjišťující zeměpisnou polohu Barmy znalo správnou odpověď 75 % respondentů oproti 66 % z podzimního kola dotazování. Barmu jako lidnatější stát než Česko správně určilo 65,3 % respondentů oproti 41,7 % respondentů v první vlně dotazování. Také na obtížnou otázku o významu pojmu Myanmar dokázalo správně odpovědět o 11,2 % respondentů více než na podzim. O vysokém počtu jazyků v Barmě bylo informováno o 7,1 % více respondentů než během první vlny dotazování. Konečně svůj přehled o politickém systému Barmy prokázalo 61,8 % respondentů ve srovnání s 29,8 % znalými této věci během první vlny dotazování.

Jelikož u všech otázek sekce C byla prokázána souvislost odpovědí respondentů s jejich nejvyšším dosaženým vzděláním, uvádíme na tomto místě strukturu vzorku respondentů dle nejvyššího dosaženého vzdělání pro obě vlny dotazování.

Tabulka 8: Respondenti dle nejvyššího dosaženého vzdělání

Nejvyšší dosažené vzdělání	1. vlna dotazování (podzim 2009)	2. vlna dotazování (jaro 2010)
Základní	15,2	7,4
Střední, zakončené výučním listem	25,0	19,2
Střední, zakončené maturitou	31,0	39,4
Vysokoškolské, vyšší odborné	28,8	34,0
Celkem	100,0	100,0

V tabulce č. 8 můžeme pozorovat rozdíly ve struktuře vzorku respondentů na podzim 2009 a jaře 2010. Během jarní vlny dotazování bylo osloveno více lidí s maturitou a vysokoškolským vzděláním. Podle našeho názoru však nejsou tyto rozdíly natolik zásadní, aby sloužily jako jediná vysvětlující proměnná pro zvýšení informovanosti respondentů při druhé vlně dotazování.

III. Porovnání výsledků první a druhé vlny sběru dat aneb úspěšnost projektu

V předchozí části jsme se zaměřili na popis situace postojů a informovanosti českých respondentů vůči přesídleným barmským uprchlíkům k červnu 2010. V následující sekci porovnáme tato zjištění s první vlnou dotazníkového šetření, která proběhla na začátku projektu Barma vzdálená i blízká, jehož cílem bylo právě zlepšení jak postojů, tak povědomí Čechů.

Na tomto základě jsme vytvořili shluky otázek do kategorií „postoje“ a „znalosti“ a dále jsme přidali kategorii „kontakt“, která se zaměřuje na reálné propojení s otázkou barmských přesídlenců.

Systém sociálních vztahů mezi majoritní českou populací a barmskými uprchlíky není uzavřený, všichni aktéři naopak mohou interagovat s řadou dalších subjektů. Proto výsledné změny ve vztahu majority a uprchlíků nelze přisuzovat výhradně projektu BCP. Na vzájemné vztahy mohou mít svůj efekt předešlé zkušenosti respondentů, jejich rodina a přátelé, ale také vystupování zástupců obce, podávání informací obecním úřadem či vlastní vystupování konkrétních rodin barmských uprchlíků.

III.1 Změny v kontaktu

Výběr otázek do této kategorie se řídil realitou situací. Vybrány tak byly otázky B2 až B6², které se respondentů ptaly na jejich míru setkávání s barmskou rodinou a proces informování o ní.

V otázce B2 jsme se dozvěděli, o kolik procent se navýšila povědomost o přítomnosti barmských uprchlíků v daných obcích. Tato položka zaznamenala největší nárůst ze všech v dotazníku, a to o 38,4 %. Dále o 5,9 % více respondentů určilo jako zdroj informací informační kampaň BCP. Obyvatelé se také o 10,5 % více stýkají s uprchlíky, i když jsme v druhé vlně nezaznamenali žádného kolegu ze zaměstnání.

III.2 Změny v postojích

V této kategorii jsme sloučili otázky B7 až B11. Tyto otázky se týkaly postoje Čechů vůči Barmáncům, šlo především o potenciální situace, které by se mohly odehrát, a respondent byl požádán o názor, jak by se on osobně s nimi pravděpodobně vypořádal či co by pravděpodobně vyžadoval.

V otázce na pravidla soužití v sousedství jsme se zaměřili jednak na změnu v míře nejčastějšího požadavku v obou vlnách dotazování, tedy přijmout způsob života v ČR, a jednak na změnu v celkovém počtu kladených požadavků. Přijmout český způsob života oproti první vlně místo poklesu naopak výrazně narostlo o 21,2 %. Celkový počet požadavků se ale dle očekávání mírně snížil z 1,96 požadavku na respondenta o 16,8 % na 1,63 požadavku.

Podobně poklesl i počet požadavků na barmského uprchlíka, aby mu bylo umožněno přesídlit do ČR. Průměrný počet požadavků jednoho respondenta klesl z 1,49 na 0,99, tedy o 33,6 %. Respondenti by také ve větší míře (o 7,2 % více) uvítali zapojení Barmánců do veřejného

---

² V této sekci již nebudou vypisována celá znění otázek. Nalézt je lze v předchozí popisné části (kapitola II.).

života. Bylo mezi nimi o 9,5 % více těch, kteří se nebránili možnosti být životním partnerem člověka z Barmy, a o 16,9 % více těch, kteří by ho mohli přijmout jako přítele.

Názor na poskytování nadstandardní péče státu či obce zaznamenal spíše negativní postoje a pokles oproti první vlně o 18,3 %. Právě zde můžeme hovořit také o dalších vlivech, jako například o pokračujícím strachu z ekonomické krize a odmítání ekonomické pomoci příchozím z jiných oblastí.

III.3 Změny ve znalostech

Jedním z dílčích cílů projektu BCP bylo posílit povědomí Čechů o Barmě. V dotazníku se hodnocení tohoto cíle věnovala sekce C – otázky C1 až C5. K této skupině jsme také přidali otázku B1, která je svou podstatou jak postojová, tak vědomostní.

V této otázce uvedlo jako účel pobytu Barmánců politický azyl o 11,7 % více respondentů. V sekci C jsme porovnávali míru správných odpovědí u otázek na velikost Barmy, význam pojmu Myanmar a počet používaných jazyků. U všech jsme zaznamenali pozitivní nárůst správných odpovědí. O 23,6 % více respondentů správně odhadlo, že Barma je větší než Česká republika, v druhé vlně z nich o 11,2 % více znalo význam pojmu Myanmar a o 7,1 % narostl počet dotázaných, kteří si mysleli, že v Barmě se mluví více než stem jazyků.

Geografické umístění Barmy bylo bodováno hodnotami 1 až 5, tedy jako známkami ve škole. Průměrná známka respondentů v první vlně byla 4,19, většina tedy byla schopna zařadit Barmu pouze do obecného umístění v Asii. V druhé vlně se respondenti zlepšili a obdrželi průměrnou známku 3,31. Procentuálně lze zlepšení vyjádřit 21 % a znamená nárůst odpovědí, které zmiňovaly bližší určení, například formou jmenování alespoň jednoho sousedního státu.

V poslední otázce této sekce na politický režim jsme se zaměřili na několik ukazatelů. Jednak na pokles mínění, že v Barmě je demokracie, jednak na správné určení vojenské junty a potažmo také obecně nedemokratických forem vládnutí. Vojenskou juntou správně stanovilo o 18 % více respondentů v druhé vlně. Další porovnání nabízí tabulka č. 9.

Tabulka 9: Procento jednotlivých odpovědí na otázku C5 v první a druhé vlně dotazování.

	První vlna (%)	Druhá vlna (%)
Demokracie	2,2	1,0
Vojenská junta	13,4	31,4
Diktatura	11,9	18,6
Totalitní systém	4,5	11,8
Souhrnně nedemokratické systémy	29,8	61,8
Neví	67,9	35,3

III.4 Dílčí shrnutí

Pokud bychom v rámci jednotlivých kategorií vytvořili průměrnou procentuální změnu, ve všech třech kategoriích se setkáme s pozitivním nárůstem. Nejnižší je v kategorii kontaktu, kde činí 9,4 %, následuje kategorie znalostí s 11,5 % a kategorie postojů zaznamenala posun k více pozitivním postojům o 12,1 %. Na úrovni celého dotazovacího šetření je rozdíl mezi první a druhou vlnou kladný, přibližně 11 %, z čehož vyplývá, že jak postoje, tak povědomí Čechů vůči barmským uprchlíkům a Barmě se zlepšily.

IV. Závěr

Barmští uprchlíci již téměř rok žijí ve svých nových domovech v devíti českých a moravských obcích. Průzkum veřejného mínění Čechů ve vztahu k barmským uprchlíkům proběhl na podzim 2009 a jaře 2010, tedy krátce po příchodu barmských rodin do nových domovů a po ročním pobytu v nich. Jaký názor na Barmánce mají jejich noví spoluobčané?

Obecně můžeme konstatovat, že respondenti přistupují k Barmáncům s nezájmem, který však nemusí být nutně projevem nesouhlasu s jejich pobyt v ČR. Daleko spíše jej můžeme interpretovat jako výraz českého individualistického životního stylu, který se soustředí na nukleární rodinu, která na příchod nových sousedů žádným zásadním způsobem nereaguje. Respondenti necítí potřebu navazovat s Barmánci důvěrnější kontakt, než jakým je pozdrav na ulici. Neznamená to však, že by k nim přistupovali a priori xenofobně. Respondenti uváděli, že Barmánce ve své obci potkávají, avšak nemají mezi nimi žádné přátele ani kolegy. Možnost navázání přátelských, či dokonce partnerských vztahů s barmskými uprchlíky nevyklučují. Povědomost o přítomnosti Barmánců v obcích vzrostla ve sledovaném období o 38,4 %. Respondenti se o svých nových spoluobčanech dozvěděli z obecního úřadu, od známých nebo prostřednictvím akce pořádané Barmským centrem Praha. Na jaře 2010 vyjádřilo 69,6 % respondentů přání dozvědět se o barmských uprchlících více.

Oslovení obyvatelé vybraných obcí dokážou výraznou měrou odlišit barmské uprchlíky od ekonomických migrantů. 67,6 % z nich bylo na jaře 2010 správně informováno o tom, že Barmáncům byl v ČR udělen azyl. Respondenti však nemají zcela jasno v tom, jaká práva a povinnosti ze statusu azylanta vyplývají. Dvě třetiny respondentů uvedly, že Barmáncům by neměla být poskytována nadstandardní péče ze strany státu. Češi po svých nových sousedech vyžadují v první řadě přijetí českého způsobu života. Tento požadavek ze strany majority ve sledovaném období vzrostl o 21,2 %. Pro umožnění přesídlení do ČR a začlenění do české společnosti je dle respondentů zásadní, aby se Barmánci naučili česky a zapojili se na pracovní trh. Většina respondentů uvedla, že od Barmánců očekávají zejména slušnost a pracovitost, podobně jako od jiných spoluobčanů.

Ač Barma je pro českého respondenta zemí velmi vzdálenou, po dobu trvání projektu míra informovanosti o Barmě značně vzrostla. Ve všech pěti otázkách zaměřených na realie Barmy jsme zaznamenali vyšší procento správných odpovědí. Respondenti se tak lépe orientovali v tom, kde Barmu najdeme na mapě, kolik v ní žije obyvatel, jaký politický režim tam najdeme či kolika jazyky se v Barmě mluví. Zvýšil se dokonce počet respondentů, kteří věděli, co je to Myanmar. V tomto ohledu se zdá, že vzdálená Barma je českým občanům díky příchodu barmských uprchlíků skutečně bližší, ale bohužel jim dosud nejsou bližší samotní barmští uprchlíci.